



בקצב הפלמנקו

באלדי אולייר, אמן הגיטרה הספרדית ושגריר אמנות הפלמנקו בארץ, יופיע במשכן לאומניות הבמה שוהם ב-16/03. בראיון אישי מספר אולייר מעט על האלבום האחרון, על הופעות, תרבות מקומית ומה הוא חושב על תוכנית הטלוויזיה "בית ספר למוסיקה".



אלי מלאך -
"וירטואוז" - בית הספר
למוסיקה בראיון אישי
עם באלדי אולייר

שהחלו לבנות גיטרות בספרד עוד בתחילת המאה העשרים ומאז בניית הכלים עוברת מהאבות לבנים. **לא מזמן הוציא בנק ברק אלבום ראשון בסגנון שונה לחלוטין מסגנון, התחברת לאלבום?** בהחלט, גם אם נוציא את העניין של האבהות לרגע מהתמונה, אני חושב שמבחינה מקצועית הוא עשה פרויקט ייחודי ומקורי לחלוטין, בטוב טעם ועם כישרון גדול, הן מבחינת התכנים והן מבחינת הסאונד. ואני חושב שהייתי נהנה להאזין לאלבום גם אילו לא היה מדובר בבן שלי.

בשנים האחרונות בנק ברק הוא המפיק המוסיקלי שלך. האם אתה מרגיש שהוא מכניס הרבה מעצמו למוסיקה שלך?

הוא מכיר אותי כל כך טוב שהוא יודע מה טוב ומה נכון בסגנון שלי, הוא גם יודע באמת להוציא מהגיטרה את הצליל הנכון באופן, מאחר והוא מכיר אופי את הנגינה שלי.

ספר מעט על שיתוף הפעולה עם פאקו איבנז, בני אמדורסקי התקשר אליי כשחזרתי ארצה מפריז

ציפור לחשה לי שיש לך מעין שיגעון שכזה - להחליף כל יום יומיים מיתרים בגיטרה, למה? יש זמנים בהם אני מחליף מיתרים בתדירות גבוהה, אך זה קורה בעיקר כשיש לי גיטרה חדשה שאני רוצה להכיר את איכותה ואת התגובה שלה למיתרים השונים. לפעמים אני עושה שילוב של סוגי מיתרים, כדי לבדוק איך יצלל מיתר מסוים יחד עם מיתר מסוג אחר על אותה גיטרה. אני עושה מעין מחקר ועד היום אני חושב שבדקתי כמעט את כל סוגי המיתרים עד שהגעתי לתובנות של היום שככל שהגיטרה יותר טובה, פחות משנה איזה מיתרים אתה שם לה.

על איזו גיטרה עיקרית אתה מנגן היום? שתי הגיטרות העיקריות שאני מנגן בהן הן מבית היוצר של "קונדה הרמנוס, סוברינוס דה אסטסו". דומינדו אסטסו בנה גיטרות בתחילת המאה העשרים ובני משפחתו ממשיכים עד היום בבניית גיטרות, המקצוע עובר מאב לבן והגיטרות האלה הן הכי פופולאריות בעולם הפלמנקו מזה כמה דורות

באלדי אולייר אחראי ליצירות אינסופיות שבכל עת ועונה ממשיכות להיוולד מחדש. מאחוריו 15 אלבומים והמוני מעריצים שכאשר שומעים את שמו עולה אצלם דימוי של אולי 'פגניני' של הגיטרה הספרדית. לא תמצאו מישהו שאוחז גיטרה ואינו מכיר ומוקיר את שמו. אני פוגש אותו בביתו בת"א ותופס אותו באמצע עבודה על פרטיטורות שהוא רושם במחשב. נדהמתי לראות כיצד הוא כותב לכל כלי וכלי בתזמורת. אולייר גילה לי כי יש לו חלום ובו הוא כותב סימפוניה שלמה לתזמורת גדולה מבלי שינגן בפרויקט ובשרביט המנצח אוחז בנו, אדם אולייר.

תמיד כשאני מזכיר באוזני אנשים את שמך הם מתפלאים ושואלים אותי, האם הוא ישראלי? אנשים מופתעים מאוד לגלות שאתה ישראלי ומתגורר בארץ. האם גם אתה נתקל בתגובות האלו? התופעה מוכרת. השם אולייר וכן בלאדי הם אכן לא ישראליים, אבל כל עוד מבטאים את השם נכון ולא אומרים בלאדי אז זה כבר טוב מבחינתי.

"לתוכנית הטלוויזיה, בית ספר למוסיקה יש קודם כל בעיה עם השם, תקרא לזה בית ספר לזמרים או לשירה. לא מלמדים שם כינור, פסנתר גיטרה או כל כלי אחר. זה מה שרוצים להעביר לנוער? שככה נראה בית ספר למוסיקה?"

ואמר לי שהולכים לעשות הפקה גדולה בתיאטרון "החמאם" בנושא 50 שנה למלחמת האזרחים בספרד. שיתוף הפעולה איתו ועם הדודאים היה מאד מעניין ועשינו סיבוב הופעות ארצי גדול. הקוריוז הוא שתקופה די ארוכה היינו שכנים בפריז ולא יצא לנו להיפגש והמפגש בינינו קרה דווקא עם חזרתי לארץ. נוצרה בינינו כימיה מאד טובה והמשכנו להופיע שנינו ברחבי צרפת וספרד במשך שלוש שנים.

אם כבר הדודאים, בוא נלך צעד קדימה אל צמד הפרברים.

אנחנו חברים מאד טובים, הופענו ביחד לא מעט, הסגנונות מאד דומים ותורמים אחד לשני. עם אורי הרפז הייתה לי תכנית משותפת לנוער שנקראה "שתי גיטרות ואלף מיתרים" ועם יוסי

חורי, בנוסף לקשר המוסיקלי, יש לנו נושא משותף כי שנינו חובבי אסטרונומיה. הוא בדרגה יותר מתקדמת ממני כי הוא גם בונה טלסקופים ועוקב אחרי כל מיני אירועים קוסמיים ומצלם סופר נובות. תחום זה של אסטרונומיה מרתק אותי באופן מיוחד. אם לא הייתי אמן, בטח הייתי מוצא את עצמי במקצוע שקשור לתעופה או לאסטרונומיה.

הייתה לך פינה קבועה בתוכנית בטברנה עם שמעון פרנס, נעלמת מהתוכנית כאשר זאב רוח נהיה המנחה, מה קרה?

תראה, כשהתחלף המנחה התחלף גם הפורמט כולו והתוכנית הפכה להיות כל כולה תוכנית עם כפיים ועוד כפיים. קשה לנגן אמנות לאנשים שרק רוצים להשתתף ולא להקשיב. המטרה שלנו כאמנים היא לגרום לקהל להאזין ולתת לו מנה תרבותית עם קצת חומר למחשבה. איך אפשר כשכל הזמן עולים על השולחנות ומוחאים כפיים? אני אספר לך משהו. הייתי בסיבוב הופעות בפינלנד לא מזמן ובאחד האירועים הציגו אותי באופן ספונטני בלי תכנון מוקדם לנגן. ניגנתי לקהל כמה קטעים בודדים, הקהל ביקש עוד קטע ועוד אחד ויכולת לראות ולחוות כמה הם מעריכים תרבות וכמה הם מסתקרנים ומקשיבים לכל צליל וצליל. בקונטרסט חד, מיד לאחר מכן הוזמנו לבית של נציגים מישראל, שם כבר ההתייחסות הייתה שונה לחלוטין, אתה מוציא גיטרה ומיד אומרים לך, "תנגן משהו שנוכל לשיר". זאת אומרת, שהאפשרות שהגיטרה היא לא רק כלי לשירה בציבור לא נמצאת במודעות.

האם דחיקתו של שמעון פרנס, שהוא באמת חוקר מוסיקלי מבריק ביותר, אל מחוץ לפריים טיים, היא תופעה מדאיגה בעיניך?

זה באמת מדאיג. קרה משהו לא טוב לתרבות בארץ

ואני חושב שזה בעקבות עליית הזמר המזרחי ורמת התכנים הירודה המוגשת בכפית לקהל. בתחילת דרכי אהבתי מאד את הזמר המזרחי האותנטי מכיוון שהוא היה קרוב לאמת המוסיקלית שלו, התחברתי ללהקת העוד למשל, או לזוהר ארגוב כי זה היה באמת ים תיכוני ואפילו קרוב לפלמנקו. כיום עלו על איזשהו שטנץ שהגיעו למסקנה שזה כביכול עובד ולא מתביישים כבר שלושים שנה להלחין את אותו השיר.

אפשר לומר שהשיקול לערוך היום תוכנית טלוויזיה או רדיו מסתכם רק ברייטינג?

תשמע, כולם נלחמים על הרייטינג, אין מה לעשות. ברגע שהם רואים שהרייטינג יורד הם ישר חושבים מה לעשות ואיך לחקות תוכניות אחרות. אני חושב שזו טעות מאד גדולה לתרבות ברגע שאתה נהפך להיות עבד של הרייטינג כי בסופו של דבר אתה כאמן, כיוצר, כאיש רוח, חייב להעביר מסר שלדבר קצת מעל גובה העיניים הממוצע של הציבור וככה למשוך אותו כלפי מעלה בכדי לפתוח לו אופקים חדשים, אבל בתרבות הרייטינג זה לא עובד כמוזן כי החשיבה היא על כסף בלבד.

ואם כבר תרבות מקומית, מה דעתך על התוכנית ריאליטי "בית ספר למוסיקה"?

לפני הכל, בעיניי, יש להם בעיה בשם של התוכנית, כי זה לא בית ספר למוסיקה. אפשר לקרוא לזה בית ספר לזמרים, לשירה או מה שלא יהיה, אבל זה לא כל העניין במוזיקה. אם כבר עשו תוכנית כזו וקראו לה כך, אז תראו תלמידים שמנגנים על כינור, על פסנתר, גיטרה וכו', או שלומדים מוסיקה באמת. שים לב גם שבכל פעם שילד או ילדה שרים, ישר מצלמים את הסבתא או האימא והאבא בוכים מהתרגשות. הם כל הזמן משתמשים באותה נוסחת





“אם לא הייתי אמן, בטח הייתי מוצא את עצמי במקצוע שקשור לתעופה או לאסטרונומיה.”

רייטינג ואנשים באמת מתרגשים מזה? אולי כן, אבל אחרי זמן קצר זה הופך לקיטש מהסוג הנחות ביותר ומה המסר שרוצים להעביר לנוער ולילדים, שכך באמת נראה בית ספר למוסיקה? לי אין סבלנות לתוכניות האלה.

האלבום האחרון שלך “A Way of Life”, הוא מאד אתני, מאד אוריינטלי. ניסיון למסר פוליטי כלשהו?

אולי. האמירה באלבום היא מקומית, האלבום הוא אלבום פלמנקו שמושפע באמת מהניחוחות והנופים כאן, לעומת אלבומים קודמים שהשפעה הגיעה יותר מספרד, מארצות הבלקן ומהתרבות הצוענית. באלבום עצמו אני מארח גם את יאיר דלאל בין היתר ואם לענות לשאלתך עד הסוף אז כן, יכול מאד להיות שהמסר שרציתי להעביר בדרך עקיפה הוא שבעצם מזרח ומערב נמצאים כאן וזה המקום לדו-קיום.

אם לא היית נגן גיטרה, באיזה כלי אחר היית מנגן?

אני חושב שפסנתר. כשגדלתי ברומניה כל כך חיכיתי לשיעור הפסנתר הראשון שלי והוא בוטל כי להוריי לא היה מספיק כסף לממן את הלימודים בכלי. כשעלינו ארצה כבר קנו לי בגיל 10 את הגיטרה הראשונה והתחלתי ללמוד אצל מורה ומאז אני מחובר לגיטרה.

מתי נכנס כל העניין הצועני, הפלמנקו? באיזה שלב זה הגיע?

זה כבש אותי עוד בילדותי, הלוס פרגוואיוס היו כאן בארץ ואני זוכר שאבי קנה לי כמה תקליטים שלהם וזה היה מאד מרגש, כל הזמן ניסיתי לנגן את הסגנונות הללו מדרום אמריקה ומספרד. באיזשהו שלב אחרי שתיארתי לעצמי הרבה מאד בראש כיצד הדברים הללו באמת נשמעים אז התחלתי לנגן בלי סוף, מה שהוביל אותי בשלב מאוחר יותר לנסוע לספרד וללמוד באמת את אמנות הפלמנקו. כשהגעתי לספרד ושמעתי איך נגני גיטרה נשמעים זה היה כמו חיזיון שהתממש. חייבים להבין שאם רצית לנגן סגנונות מסוימים שהיו מאד ייחודיים לא היה לך איך לראות ולהיחשף כמו היום באינטרנט, אלא היית צריך לנסוע פיזית לאותו מקום ולהכיר.

התארכת מעט במופעים של שרית חדד בקיסריה כמדומני, איך ואיפה זה בדיוק מתחבר?

אני שמח שזה קרה כי המוסיקה שהיא מייצגת היא לא כל כך רחוקה מהפלמנקו והיא זמרת מאד מוכשרת. את השיר הספציפי שניגנתי איתה, “הייתי בגן עדן” של שמעון בוסקילה אני מאד אוהב ולקחתי אותו לכיוון קרוב יותר לפלמנקו.

ספר לי מעט על המופע הנוכחי

זה מופע טריו-אני, ביחד עם ברק הבן שלי ורקדנית הפלמנקו איילת שחר, מלהקת הפלמנקו הישראלית. ננגן גם דברים מהאלבום האחרון וגם מהרפרטואר של השנים האחרונות.

גילוי נאות: את באלדי אולייר אני מכיר לא מעט שנים, בנו ברק אולייר היה המפיק המוסיקלי של האלבום שלי ואילו אדם אולייר ערך חלק מהעיבודים של האלבום ומלמד גיטרה ב”סטודיו וירטואוז”.